

חוזרים לשגרה

תקווה
אמשה

פרשת במדבר פותחת את החומש הרביעי, חומש הפקודים. בפרשה זו אנו לומדים על מניינם של בני ישראל, סדר חנייתם ועוד.

במניין הלוויים מופיע הפסוק הבא: **וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דִּבְרַה־וְאֵת מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי: (במדבר, ג, א).** ברם, למרות שמשפט הפתיחה מבטיח כי אנו נלמד כעת של צאצאיהם של אהרן ומשה, התורה ממשיכה ומפרטת רק את בניו של אהרן. מדוע מכונים בניו אלו 'תולדות משה'? הלא משה היה דודם, אח אביהם. לא אבא שלהם. מדוע בני אהרן מתייחסים אף למשה?

רש"י מציב את השאלה ומצטט את תשובת הגמרא בסנהדרין: **ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה. מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו.**

התורה מלמדת אותנו חידוש משנה-חיים. משנה-חיים כי הוא מגדיר מחדש את החיים עצמם.

אנחנו רגילים לראות במונח חיים כביטוי לחיים-גשמיים. ההורים שלנו הם אלה שהביאו אותנו לעולם, וכאשר נולדנו התחלנו את החיים. אבל החיים הללו משמשים מעטפת. מקום בו יכולים להתפתח חיי-האמת. החיים האמיתיים הם חיי-הנצח, חיים שנוצרים באמצעות עיסוק רוחני בתורה ובמצוות. בשונה מההתפתחות הפיזית שמגיעה באופן אוטומטי פחות-או-יותר, ההתפתחות הרוחנית אינה טבעית. היא דורשת מאמץ אישי והכוונה.

היחס והכבוד שעלינו לתת לאלו שמלמדים אותנו את הדרך לקנות את חיי הנצח צריך להיות דומה לכבוד אותו אנו מעניקים להורינו הביולוגיים. לא רק דומה, בפסקי-הלכות רבים אנו מוצאים כי לעיתים כבודם של מורינו הרוחניים גובר על כבוד הורינו הגשמיים 'שאביו מביאו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי העולם הבא' (בבא מציעא, ב, יא).

האמירה שהתורה מעבירה לנו בפסוק זה היא נוקבת. מהפכנית. ומעוררת תהייה. מעוררת תהיה בגלל שהיינו מצפים מחידוש כזה להיכתב בהזדמנות הראשונה. אנחנו מלווים את משה ואהרן כבר מחומש שמות. זו אינה הפעם הראשונה בה אנו נפגשים עם בני אהרן. מדוע עד עכשיו לא יוחסו בני אהרן לרבם משה? מדוע המתונה התורה עם המסר של 'כל המלמד בן חברו תורה כאילו ילדו' עד לחומש במדבר, חומש אחד לפני הסוף?

על מנת להבין זאת עלינו להקדים וללמוד את הרעיון העומד מאחורי חומש במדבר.

התורה מחולקת לחמישה חומשים. בראשית, שמות, ויקרא, במדבר ודברים. החלוקה הזו אינה מקרית. לא חילקו את ספר-הספרים רק כדי שיהיה נוח יותר לקריאה, חלילה. כל חומש מלמד מימד חדש ושונה בקשר שלנו עם בורא העולם, בכל חלק מהתורה אנו מתוודעים לרובד אחר ולעומק נוסף במשמעות חיינו בעולם.

בראשית אנו פוגשים בהתחלה. העולם טרי ורענן, הכל חדש ונפלא. לאט-לאט בודדים מגלים את הסיבה לכל זה, את הרצון שהביא לבריאת העולם. הבודדים מתפתחים והופכים למשפחה. בחומש הבא, חומש שמות, המשפחה הופכת לעם. קושי ושיעבוד מהווים את חבלי הלידה של העם הנבחר. והעם יוצא לדרך. התורה ניתנת. המשפטים נלמדים וכולם מוכנים לעבור לחומש הבא, חומש ויקרא. בחומש הזה הקשר בין העם לבורא מגיע לשיא. ה' שוכן בתוכם, הם לומדים על קרבתו ועל קדושה, על קשר אישי ועל רוממות.

ואז מגיע חומש במדבר. בום. פתאום שום דבר לא הולך חלק. כל החומש מלא בטרוניות ובהתאוננויות. במרגלים ובמחלוקות. כעסים שמביאים את המנהיג הנערץ לטעות שגורמת לו למות במדבר ולא להיכנס אל הארץ המובטחת. המסלול שהיה נראה כה בטוח בשלושת החומשים הראשונים הופך להיות מורכב. הרבה פחות נעים ונוח.

אבל האמת, שאלו החיים עצמם. בחיים שלנו לא הכל רוד וקליל. לא בכל פעם שאנו קמים בבוקר אנו משוכנעים שהיום הזה יעבור חלק. אנחנו מלאים בהתמודדויות. ובקשיים. ובטרוניות. ובטעויות. אלו החיים. וחומש במדבר מכין את העם לחיים שיבואו עליהם תיכף, בכניסתם לארץ ישראל. חסל סדר ניסים גלויים. אין יותר ים שנקרע ואויבים שחוטפים מכות. חוזרים לשגרה! ולשגרה כזאת צריך להתכונן. אי אפשר לעבור בבת אחת ממצב ניסי בו הכל מסתדר בסוף, לסיטואציה בה הקשיים הופכים להיות חלק בלתי נפרד מהיומיום. ההכנה הזו מתחילה כבר בפרשה שלנו, פרשת במדבר.

בראש ובראשונה, מתחלקים למשפחות.

המסר הראשון והחשוב הוא שגם כשכולם עם אחד, חייבים להכיר בשונה ובמבדיל. כל משפחה מכירה בקווים הייחודיים שלה, ובמאפיינים הספציפיים שיש לכל בית אב. הרבה מהתסכולים שלנו נובעים מניסיון עקר לשנות את עצמנו, להפוך להיות דומים יותר למישהו אחר, לחוות הצלחות וחוויות כמו השכן הזה או המכר ההוא.

עכשיו, בפתח חומש במדבר, אנו מקבלים את ההנחיות, את ההוראות לחזרה לשגרה: תהיו מי שאתם, תכירו את האופי המיוחד לכם ולמשפחה שלכם. אל תנסו להידמות למישהו אחר! יש לכם דגל, יש לכם סגנון, תכירו אותו טוב יותר ותחזקו את עצמכם כראוי.

אתגרים עוד יבואו. הקשיים אינם מדלגים על איש. אבל, היכולת לצלוח משברים והתמודדויות מבוססת על העמקת הזהות, על בניה אישית ועל שורשים יציבים. כשאדם מכיר היטב מיהו ומה הם יכולותיו, כשהוא לומד להעריך את האישיות שלו, את הכישורים שלו ואת העוצמה הפנימית שלו, אף אחד לא יכול לו. אף אתגר לא גובר עליו.

ובפרשה הזו, הפרשה בה מחדדים את הקשר המשפחתי וכל אחד מתכנס במחנהו ותחת דגלו הגיע השעה לחדד מסר נוסף: יש חיים מעבר. המלמד את בן חברו תורה – כאילו ילדו. חוץ מהמשפחה הביולוגית, יש לכם הורים נוספים. הורים לחיים אחרים ופנימיים יותר, חיי הרוח. על מנת לחיות כמו שצריך חייבים לתת את המקום הראוי לבניה הרוחנית. עלינו להכניס לתודעה כי עיצוב האישיות היהודית שלנו חשוב בדיוק כמו עיצוב האישיות האנושית. עכשיו זה הזמן לחדד וללמד: 'כל המלמד את בן חברו תורה, כאילו ילדו'. ההשפעה של המורים הרוחניים משמעותית כמו הקשר המתבקש להורים הביולוגיים.

אלו הכלים שהתורה מעניקה לנו כעת, כאמצעים להתמודדות ולהתגברות.

אבל לפני כל האמור, יש מסר אחד, חד-משמעי וחשוב. חומש במדבר נקרא גם חומש הפקודים. לכל יהודי יש שם, לכל אחד יש מספר ייחודי: **שָׂאוּ אֶת רֵאשׁ כָּל עֵדוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתֶם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתֶּם**. כותב רש"י: **באחד לחדש – "מתוך חיבתן לפניו – מונה אותם כל שעה..."** רש"י אומר שמנאן 'כל שעה', אבל מונה בסך-הכל שלוש פעמים. במשך ארבעים שנה. מדוע רש"י מכנה זאת 'כל שעה'?

כנראה שאין הכוונה במונח 'כל שעה' למה שאנחנו היינו קוראים 'כל-רגע'.

יתכן שהמשמעות היא 'בכל מצב'. מרוב חיבה הקב"ה מונה את בניו, בכל מצב רוחני בו הם נמצאים.

בהתחלה, כשהם עדיין שקועים במ"ט שערי טומאה, ה' בוחר בהם, מוציא אותם ממצרים וסופר אותם מרוב חיבה ואהבה. כשהוא בא לשכון בתוכם, לחזק את הקשר ואת ביטוי האהבה הגדול, הוא סופר גם כן, שוב להראות את עוצמתה של האהבה. וגם אם הם נכשלים, גם אחרי שנופלים בעגל, שוב. ה' סופר.

וזהו המסר הראשון של חומש במדבר: תעשו את כל המאמצים לעמוד באתגרים כראוי. תתמודדו! אל תיכשלו!

אבל גם אם חלילה נופלים, יהודי נשאר יהודי. בכל מצב ה' אוהב אותנו, מחבב אותנו וסופר כל אחד מאיתנו באופן אישי.

אלו ההנחיות לחזרה לשגרה. התמקדו בכוחות ובמאפיינים האישיים שלכם. גדלו על פי התורה והמצוות אבל גם אם חלילה זה לא הלך, גם אם נכשלתם – אין יהודי רחוק. ה' תמיד איתנו.

בהצלחה!